

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum I. Sicut.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

TITVLVS XXIII.

DE PRÆSUMPTIONIBVS.

Pater testes & instrumenta alia indicia & coniecturæ in iudicio afferri, aut prodi solent, quæ iudici præsumptionem faciunt, vt pro alterâ parte litigantium sententiam ferre possit, idèd postquam de præcipuis probationibus actum est, rectè subjungitur de aliis indicis, coniecturis ac præiudiciis.

CAPITULUM I.

Sicut.

PARAPHRASIS.

Quemadmodum is noxius censendus est, qui lanceam seu sagittam hominis occidendi causa mittit, tamen mors non eveniat, ita & is noxius reputari debet, qui occultè nocet fratri suo, & cum deprehensus fuit, ait se joco egisse. sumptum est ex Salomone in Proverb. cap. 26. n. 18.

SUMMARY.

1. Conatus in criminibus, licet effectus non sequatur, puniri potest, sed de consuetudine non solet, nisi sit conjunctus cum effectu.
 2. Recensentur aliquot exceptiones.
 3. Qui alteri damnum infert secundum se injustum, is malo animo fecisse presumitur.
 4. Vti malè facta ex maligno, ita benefacta ex bono animo & benevolentia profecta presumuntur, donec oppositum ostendatur.
- N**OT. I. Conatus in criminibus, tamen effectus non sequatur, etiam apud homines puniri potest & solet, ita habetur in l. 2. & 3. C. ad l. Cornelianam. & l. Si quis. 7. C. eodem. vbi dicitur eum, qui cum telo hominis occidendi causa ingressus fuerit, per-

inde vt homicidam puniendum esse. verum hoc est secundum juris rigorem, & per consuetudinem non obseruatur, teste *Claro in S. fin. n. 9.* quomobrem contraria regula statuenda est secundum *gl. in c. hæc autem verba 17. dist. 1. de pœnit.* quod verba legis pœnalis cum effectu accipienda sunt, & quod voluntas atque conatus non punitur sine effectu.

Excipiendum est 1. Nisi lex ita lata sit, vt etiam conatum exprimat puniendum, vt in l. ult. C. de raptu virginum, & C. de Episcopis & Clericis, vbi dicitur, si quis non tantum rapere, sed attentare tantum jungendi matrimonii causâ sacratissimas virgines ausus fuerit, capitali pœnâ plectatur, item in crimine læsæ majestatis, seu conspirationis contra principem. l. Quisquis. 5. C. ad l. Iuliam majestatis. plura leges apud *Menchium in arbitr. censurâ 4. casu 369.*

2. Excipiunt aliqui cum *gl. in l. 1. §. hæc autem verba. ff. quod quisque juris & c. §. Putamus.* nisi crimen valde atrox sit, tunc aiunt conatum patrandi ordinariâ legis pœnâ puniendum esse, sed neque hoc consuetudine obseruari testatur *Claruscit. q. 41. n. 2.* & hoc æquius est; partim quia crimina in externo foro potissimum puniuntur ratione nocuenti, quod in casu isto non est, seu secutum non est, & idèd Reus non debet, saltem tam graue puniri; quia crimen tam graue non est, partim quia si crimen perfectum non est, plerumque potest per pœnitentiam retraheri, ita vt in externo foro, si factum externè malum, aut noxium non sit, puniri non debeat. Exemplum habes in eo, qui contra principis decretum ex prouinciâ frumentum euehere volens currum onerauit, aut aliquantulum in viâ processit, sed antequam ad fines perueniret, pœnitentiâ motus retro cessit.

Sin autem causa maligni effectus ex parte agen-

agentis sufficienter posita fuit, ita, vt per pœnitentiam reuocari non possit, tunc grauius puniri potest conatus, vt si sagittam hominis occidendi causa miserit, aut venenum alicui propinãrit, isque sumpserit; quibus consentit, quod *Menoch. docet l. c. considerandum esse*, num conatus propinquus sit, an verò remotus, vt qui illum adhibuit, grauius puniatur, v. g. qui sagittam in hominem misit, grauiore pœna dignus censetur, quàm is, qui arcum ad homini nocendum præparauit.

3 Nor. II. Qui alteri damnum infert secundum se injustum, is malo animo fecisse præsumitur. ita *gl. hic. verb. Ludens; Innocentius & alij*, & sumitur ex *l. 1. de fideiuss.* vbi dicitur ei, qui hominem occidit, probandi onus incumbere, se non occidendi animo fecisse, & *l. Si non conuictus. s. iuncta gl. verb. Probare. C. de iniuriis.* vbi significatur proferentem verba suapte natura iniuriosa, iniurandi animo dixisse videtur, nisi contrarium probet, vel coniecturis ostendat, quamobrem *Abbas hic. n. 3. & Bart. in l. Inter. S. Reclè. ff. de furtis tradit.* si quis rem alienam abstulit, & deprehensus dixit, se existimare dominum inuitum non esse, idèoque à furti crimine se excusatum. *juxta S. Placuit. Instit. de oblig. ex delicto*, credendum ipsi non esse, nisi probet, vel coniecturis verisimile reddat; potest enim præsumptio vna per aliam contrariam præsumptionem vehementiorem elidi, secundum *gl. in c. Litteras. 14. verb. Purgauit. hoc tit.*

4 His adde, sicuti malefacta ex maligno animo profecta censentur, ita & benefacta seu beneficia ex beneuolentiã proficisci præsumi debet, donec oppositum ostendatur, ita monet *gl. fin. hic.*

CAPITULUM II.

Afferte.

PARAPHRASIS.

In hoc capitulo refertur sententia lata à Salomone *lib. 3. Reg. cap. 3.* inter duas mulieres contendentes de filiolo, quòd

eius esse censetur, quæ illum penes alteram viuere maluit, quàm vt occisus neutrius sit.

S V M M A R I V M.

1. Iudex interdum ex violenta præsumptione potest procedere ad ferendam sententiam definitiuam.
2. In quo casu consultum est, vt iudex præsumptionem curet scribi in actis.
3. In dubio de Natiuitate, an ex hoc Patre, vel ex hac Matre sit aliquis natus, coniectura sumi potest ex affectu dilectionis.

NOR. I. Iudex interdum ex vehementi coniecturâ in iudicio prodita, vel ab aduersario probata animum suum informare potest, vt absque vllâ probatione sententiam condemnando ferat. *Argum. l. Indicia. 19. C. de rei vindicat. l. vlt. C. de probat.* & dici hæc solet præsumptio violenta, videri potest *Abbas hic. n. 5.* vbi admonet, vt iudex, si ex violentâ præsumptione, seu iudicio moraliter rem conuincente, moueatur ad sententiam definitiuam ferendam, vt iubeat eam præsumptionem scribi in actis iudicii, vt si appellari contingat, ex iis sententia justificari possit.

2 His adde, quòd ex indicio vno, aut pluribus simul iunctis, si valdè vrgentia sint, vt apertam seu violentam præsumptionem efficiant, iudex facilius procedere possit ad definitiuam, si ciuilitè agatur, vt in casu nostri capituli quamuis etiam criminaliter, quandoque ex vehementissimis & moraliter certis indiciis hominem condemnare possit, saltè ad pœnam extraordinariam. *Argum. cit. l. vlt. immò interdum ad ordinariam in criminibus, quæ suapte naturâ occulta perfectè probari non possunt, vt docui lib. 3. Th. Mor. Tract. 6. cap. 2. n. 5.*

3 Not. II. In dubio de natiuitate, num ex hoc patre, aut hæc matre aliquis natus sit, coniectura fieri potest ex dilectionis affectu, cum naturale id sit, vt parens prolem